

Medeplegen

***'De aanname van medeplegen in de
hedendaagse rechtspraak'***

VERSTEEGH ECKHARDT ADVOCATEN

**Toetsing van:
Afstudeeronderzoek
HBR-AS17-AS**

Hogeschool Leiden
Sven Kolmsberg – S1078311

Opleiding HBO-Rechten
Versteegh Eckhardt Advocaten
Mr. M.G. Eckhardt

Mw. M. Rietmeijer
Mw. mr. I.J.S. van Mierlo – Groot
16 januari 2018
Reguliere kans
2017/2018

Klas Re4J

Opdrachtgever

Naam	Vesteegh Eckhardt Advocaten
Adres	Herengracht 38 A 2511 EJ Den Haag
Begeleider	mr. M.G. (Maarten) Eckhardt

Onderzoek student

Naam	S.M.J. (Sven) Kolmsberg
Adres	

Studentnr:

Instelling

	Hogeschool Leiden
Naam	Zernikedreef 11
Adres	2333 CK Leiden Mw. M. (Maaïke) Rietmeijer
Onderzoeksdocent	Mw. mr. I.J.S. (Ingrid) van Mierlo-Groot
Afstudeerbegeleider	

Voorwoord

Voor u ligt mijn onderzoek dat ik heb uitgevoerd ter afsluiting van mijn studie HBO-Rechten te Hogeschool Leiden.

Als laatst rest mij nog het toewensen van veel leesplezier.

Sven Kolmsberg
15 januari 2018

Samenvatting

Versteegh Eckhardt Advocaten is een advocatenkantoor gevestigd te Den Haag met als specialiteit het strafrecht. De advocaten krijgen hier geregeld te maken met zaken waarbij meerdere verdachten betrokken zijn bij hetzelfde strafbare feit. De wetgever heeft hierin onderscheid gemaakt tussen medeplegen en medeplichtig aan het strafbare feit zoals te vinden is in artikel 47 en 48 Wetboek van Strafrecht. In art. 47 staan naast medeplegen ook de 'pleger' en 'doen pleger' opgenomen, dit onderzoek heeft enkel betrekking op medeplegen. Medeplegen en medeplichtigheid lijken wellicht op elkaar, echter ligt er een groot verschil in de strafmaat. Art. 49 Sr leert ons dat het maximum van de hoofdstraf op het misdrijf bij medeplichtigheid met een derde verminderd wordt. Nu lijkt alles duidelijk, maar het probleem ligt in het oordelen tussen deze twee vormen van daderschap omdat het verschil tussen medeplichtig en medeplegen niet altijd even zwart/wit is, dit onderzoek brengt daar meer duidelijk in.

Het doel van dit onderzoek is Versteegh Eckhardt Advocaten advies te bieden met betrekking tot het aannemen van medeplegen in de huidige feitenrechtspraak. De centrale vraag hierin luidt als volgt:

Welk advies kan, op grond van jurisprudentieonderzoek en wet en regelgeving, gegeven worden aan Versteegh Eckhardt Advocaten over de aanname van medeplegen in de feitenrechtspraak na de conclusie Hofstee & Spronken?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn verschillende deelvragen opgesteld. Het eerste gedeelte van dit onderzoek is theoretisch: Eerst is de geschiedenis bekeken, vervolgens het toetsingskader van de Hoge Raad en als aanvulling hierop de conclusies van A-G Hofstee & Spronken. Het tweede gedeelte van dit onderzoek is het praktijkgedeelte waarin is gekeken naar hoe de rechters van rechtbank Den Haag invulling geven aan dit nieuwe toetsingskader.

Na het theoretische onderzoek is er genoeg informatie verzameld om een toetsingskader op te stellen. Deze is hierna gebruikt voor de jurisprudentieanalyse in het praktijkonderzoek.

Kort samengevat zijn dit de belangrijkste criteria voor de rechter om te komen tot medeplegen:

Accessoriteit: Medeplegen is geen zelfstandig strafbaar feit maar moet in combinatie met een strafbaar feit worden gezien.

Opzet: Voor medeplegen is dubbele opzet een vereiste. Opzet op de samenwerking en opzet op het strafbare feit.

Nauwe en bewuste samenwerking: Bij de boordeling hiervan kan de rechter onder andere rekening houden met de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling, het belang van de rol van verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet distantiëren op een daartoe geëigend tijdstip.

Intellectuele/materiele bijdrage van voldoende gewicht: Is de bijdrage van de verdachte tijdens de gezamenlijke uitvoering of bij gedragingen voor/na/tijdens het strafbare feit van voldoende gewicht?

Na het praktijkonderzoek met eerdergenoemde criteria kon opgemaakt worden waar mogelijkheden liggen. Wanneer niet aan deze criteria is voldaan komt het vrijwel altijd tot vrijspraak en een enkele keer tot medeplichtig, in beide gevallen is dit voordeliger voor de cliënten van Versteegh Eckhardt Advocaten.

De rechter toets medeplegen aan de hand van het toetsingskader maar besteedt niet aan alle criteria evenveel aandacht. De motivatie in deze is van groot belang en die schiet nog weleens te kort. Hier liggen kansen voor de verdediging om daarop in te spelen. Het advies luidt dan ook dat de advocaten van Versteegh Eckhardt hier rekening mee houden tijdens het voorbereiden van een zaak en het opstellen van hun pleidooi.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1	Probleemanalyse	8
1.2	Doelstelling, centrale vraag en deelvragen	13
1.3	Onderzoeksmethodiek	14

Hoofdstuk 2: Medeplegen volgens wet en literatuur

2.1	Wetsgeschiedenis	17
2.2	Huidige wetgeving	18
2.3	Samenvatting	24

Hoofdstuk 3: Toetsingskader Hoge Raad

3.1	Overzichtsarrest 2 december 2014	26
3.2	Aanvulling arrest 24 maart 2015	30
3.3	Conclusie A-G Hofstee & Spronken	31
3.4	Samenvatting	33

Hoofdstuk 4: Tussenconclusie

Hoofdstuk 5: Resultaten jurisprudentieanalyse

5.1	Accessoriteit	37
5.2	Opzet	37
5.3	Nauwe en bewuste samenwerking	38
5.4	Bijdrage van voldoende gewicht	41
5.5	Conclusie	42

Hoofdstuk 6: Conclusies

6.1	Opzet	43
6.2	Nauwe en bewuste samenwerking	44
6.3	Bijdrage van voldoende gewicht	45

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen	47
Literatuurlijst	48
Bijlage 1: Jurisprudentieanalyse schema	51

Hoofstuk 1: Inleiding

1.1 Probleemanalyse

Versteegh Eckhardt Advocaten is een advocatenkantoor gevestigd te Den Haag met als specialiteit het strafrecht. De advocaten krijgen hier geregeld te maken met zaken waarbij meerdere verdachten betrokken zijn bij hetzelfde strafbare feit. Zij hebben bijvoorbeeld samen het strafbare feit gepleegd maar wellicht niet hetzelfde aandeel hierin gehad. De wetgever heeft hierin onderscheid gemaakt tussen medeplegen en medeplichtig aan het strafbare feit zoals te vinden is in artikel 47 en 48 Wetboek van Strafrecht (hierna Sr). Als er twee of meer verdachten samen een strafbaar feit plegen, waarbij niet is vereist dat zijn alle bestanddelen van het strafbare feit afzonderlijke hebben vervuld, spreekt men van medeplegen.¹ In art. 47 staan naast medeplegen ook de 'pleger' en 'doen pleger' opgenomen, dit onderzoek heeft enkel betrekking op medeplegen.

Waarom medeplegen zo belangrijk is blijkt uit de veelbesproken Nijmeegse scooterzaak.² Deze zaak begon op 15 januari 2010 toen twee verdachten op een scooter richting een hotel reden dat zij hadden voorgenomen te overvallen. Toen zij tijdens de rit op politie stuitte gingen zij op de vlucht, tijdens deze dollemansrit lapte zij meerdere verkeersregels aan hun laars waaronder het negeren van een rood licht; hierbij reden zij een voetganger dood. In eerste aanleg werd de ene verdachte veroordeeld voor 8 jaar gevangenisstraf en de tweede voor 16 maanden gevangenisstraf. De zaak kwam vervolgens bij het Gerechtshof die zich nogmaals over de feiten boog. Beide verdachten wezen naar elkaar als bestuurder van de scooter, kortom het was niet duidelijk wie nu daadwerkelijk de scooter bestuurde en daarbij de voetganger doodreed. Het Gerechtshof sprak beide verdachten vrij van medeplegen van doodslag, hetgeen ten laste was gelegd naar aanleiding van het doodrijden van de voetganger.³ Deze uitspraak zorgde voor veel onbegrip waarop het Openbaar Ministerie (hierna OM) in cassatie ging. De Hoge Raad concludeerde dat het niet

¹ Mr. G.H. Meijer, 'medeplegen', navigator.nl (home → thema's → medeplegen).

² 'Nijmeegse scooterzaak', Rechtspraak.nl 12 oktober 2017.

³ 'Vijf vragen over moeilijk te verteren uitspraak', Rechtspraak.nl 31 mei 2012.

kunnen vaststellen van de feitelijke bestuurder geen afbreuk deed aan de veroordeling van medeplegen van doodslag. De Hoge Raad vond dat er sprake was een nauwe en bewuste samenwerking omdat de rollen van de verdachte inwisselbaar waren.⁴ De Hoge Raad wijst de zaak terug naar het Gerechtshof. Op 20 juni 2016 werden de twee verdachten door het Gerechtshof alsnog veroordeeld tot het medeplegen van doodslag van de voetganger.^{5 6}

In bovenstaande zaak zagen we dat er werd gesproken van een 'nauwe en bewuste samenwerking', een van de vereisten voor het komen tot medeplegen. Maar hoe komen we aan die vereisten voor medeplegen? En wat is het verschil met medeplichtigheid?

Art. 47 Sr zegt: *'Als daders van een strafbaar feit worden gestraft: zij die het feit plegen, doen plegen of medeplegen.'*

Art. 48 Sr zegt: *'Als medeplichtigen van een misdrijf worden gestraft:*

- 1. zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van een misdrijf;*
- 2. zij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen tot het plegen van het misdrijf.'*

Omdat verdere uitleg ontbreekt heerst er onduidelijkheid over deze begrippen en de afgrenzing tussen medeplegen en medeplichtigheid. Vóór de inwerkingtreding van ons huidige Wetboek van Strafrecht werd er in het oorspronkelijke regeringsontwerp (hierna O.R.O) al gesproken over beide begrippen. Wat we nu kennen als art. 47 Sr was toen nog art. 57 O.R.O. en gaf de volgende uitleg over medeplegen: 'zij die met anderen datgene verrigten wat het strafbare feit uitmaakt, en alzoo opzettelijk tot het plegen daarvan medewerken'.⁷

Art. 48 Sr was toen nog art. 58 O.R.O. en gaf de volgende uitleg over medeplichtigheid: 'zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf'.⁸

Als je deze twee artikelen met elkaar vergelijkt is het begrijpelijk dat er verwarring ontstaat omtrent de afgrenzing van deze twee, de omschrijving lijkt immers veel op elkaar.

⁴ 'Nijmeegse scooterzaak moet over', Rechtspraak.nl 17 december 2013.

⁵ Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2428.

⁶ Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2429.

⁷ Smidt 1881, p.481.

⁸ Smidt 1881, p.484.

Maar waarom is het verschil in deze twee vormen van daderschap dan zo belangrijk? Deze vormen lijken wellicht op elkaar, echter ligt er een groot verschil in de strafmaat. Art. 49 Sr leert ons dat het maximum van de hoofdstraf op het misdrijf bij medeplichtigheid met een derde verminderd wordt. Dit is voor de cliënten van Versteegh Eckhardt Advocaten van groot belang. De advocaten zouden hun verdediging kunnen aanpassen zodat eerder medeplichtigheid wordt aangenomen in plaats van medeplegen met als resultaat dat de strafbepaling voordeliger uitpakt voor de cliënten.

Zoals we eerder lazen ontbreekt verdere uitleg over medeplegen en medeplichtigheid, hiervoor zal gekeken worden hoe de rechtspraak invulling heeft gegeven aan deze begrippen. Om een strakkere grens tussen medeplegen en medeplichtig te trekken heeft de Hoge Raad de afgelopen jaren een aantal arresten gewezen die hierin meer duidelijk moeten geven. In het arrest van 2 december 2014 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan waarin zijn medeplegen heeft uitgelegd. In deze zaak gingen 3 verdachten met scooters op pad om een overval te plegen. Eén van de verdachten wilde in eerste instantie niet meewerken aan de overval, maar na overleg ging hij toch akkoord als hij bij de scooters kon blijven wachten. Terwijl de andere 2 verdachten de overval pleegde bleef de derde bij de scooters wachten, hij pleegde dus niet de overval. Het Hof had alle drie de verdachten veroordeeld tot medeplegen van de overval. De motivatie van het Hof over de 'wachtende verdachte' luidde als volgt: 'De verdachte is met de wetenschap dat er een plan was een overval te plegen, tezamen met zijn medeverdachten bewust op zoek gegaan naar een geschikt slachtoffer. Verdachte is op vijf meter afstand bij de scooters blijven wachten, zodat van zijn lijfelijke aanwezigheid een zekere mate van dreiging uitging. Ondanks dat verdachte heeft aangegeven niet (meer) met de overval mee te willen werken, heeft hij zich op geen enkele wijze gedistantieerd, hoewel hij daartoe meerdere mogelijkheden heeft gehad'.⁹ Deze zaak kwam bij de Hoge Raad en die oordeelde dat het Hof onvoldoende heeft gemotiveerd waarom er sprake is van medeplegen in plaats van medeplichtigheid. De Hoge Raad oordeelde dat 'indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit medeplichtigheidachtige

⁹ HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

gedragingen, dient de rechter in geval van een bewezenverklaring van medeplegen in de bewijsvoering medeplegen nauwkeurig te motiveren. Daarbij kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet-terugtrekken op een daar geëigend tijdstip'.¹⁰ Daarbij werd aangegeven dat de bijdrage van de medepleger niet enkel tijdens de uitvoering van het strafbare feit hoeft te gebeuren maar kan ook bestaan uit gedragingen vóór, tijdens of na het strafbare feit. De Hoge Raad heeft hiermee een nieuw overzichtsarrest gewezen. Dit overzichtsarrest biedt geen kant en klaar antwoord, maar biedt belangrijke aandachtspunten die meer duidelijk moeten geven over de aanname van medeplegen en daarmee ook de grens met medeplichtigheid.

Aan de hand van dit arrest bleken er nog steeds vragen te zijn omtrent de 'handvatten' van de Hoge Raad. Hierop hebben advocaten-generaal Hofstee en Spronken zeven cassatiezaken geselecteerd en daarin een conclusie genomen ter verduidelijking van het standaardarrest van 2014.¹¹ Deze conclusie zal samen met het standaardarrest verder geanalyseerd worden voor dit onderzoek.

Nu er door de Hoge Raad een overzichtsarrest is gewezen en naar aanleiding van de conclusie van advocaten-generaal Hofstee en Spronken, is het belangrijk te weten hoe rechters hier invulling aan geven. Vóór het arrest en de conclusie kwamen rechters minder snel tot medeplegen wanneer de gedraging meer richting medeplichtigheid neigde.¹² Hoe gaan rechters met de 'nieuwe' criteria om? Dit is van belang zodat Versteegh Eckhardt Advocaten hierop kan inspelen bij de verdediging van haar cliënten.

¹⁰ Dorst e.a., NJB 2014/2278.

¹¹ 'Handvatten voor afbakening medeplegen en medeplichtigheid', Rechtspraak.nl 14 april 2016.

¹² Anker 2015, p. 238.

Versteegh Eckhardt Advocaten is als opdrachtgever van die onderzoek benieuwd welke feiten en omstandigheden rechters meenemen in hun beslissing tot medeplegen. Wanneer in kaart is gebracht welke feiten en omstandigheden rechters meenemen in hun beslissing kan Versteegh Eckhardt Advocaten haar cliënten beter bijstaan door hun verdediging hierop aan te passen.

1.2 Doelstelling, centrale vraag en deelvragen

Het doel van dit onderzoek is Versteegh Eckhardt Advocaten advies te bieden met betrekking tot het aannemen van medeplegen in de huidige feitenrechtspraak door het toetsingskader van de Hoge Raad te bekijken met als aanvulling de conclusies van A-G Hofstee & Spronken. Daarna wordt de huidige rechtspraak geanalyseerd om zo een beeld te schetsen hoe feitenrechters hiervan gebruik maken om te komen tot medeplegen.

Door de resultaten van dit onderzoek kunnen Versteegh Eckhardt Advocaten hun cliënten voorzien van de juiste voorlichting en stand van zaken. Zij kunnen vooraf sneller bepalen hoe de rechter zal oordelen en de cliënt hierop voorbereiden. De cliënt is hierdoor beter geïnformeerd en weet wat hem eventueel te wachten staat zodat geen valse hoop wordt gecreëerd. Naast het voorzien van juist advies kunnen de resultaten uit dit onderzoek ook bijdragen aan de verdediging van een cliënt; Versteegh Eckhardt Advocaten kan het pleidooi hierop aanpassen.

Centrale vraag:

Welk advies kan, op grond van jurisprudentieonderzoek en wet en regelgeving, gegeven worden aan Versteegh Eckhardt Advocaten over de aanneme van medeplegen in de feitenrechtspraak na de conclusie Hofstee & Spronken?

Deelvragen:

1. Wat is blijkens wetsanalyse en literatuuronderzoek medeplegen?

Theoretische deelvraag

2. Hoe ziet het huidige toetsingskader van medeplegen eruit volgens het overzichtsarrest van de Hoge Raad en de conclusies hierop van A-G Hofstee & Spronken?

Theoretische deelvraag

3. Op grond van welke feiten en omstandigheden wordt medeplegen volgens jurisprudentieonderzoek wel aangenomen door de rechtbank Den Haag?

Praktijkgerichte deelvraag

1.3 Onderzoeksmethodiek

Om tot beantwoording van de deelvragen, en daaropvolgend de centrale vraag, te komen zijn verschillende onderzoeksmethoden nodig. Het onderzoek bestaat uit een theoretische en praktijkgerichte deelvraag. Het theoretische gedeelte wordt beantwoord door gebruik te maken van wetsanalyse en literatuuronderzoek. Het praktijkgerichte gedeelte wordt beantwoord door gebruik van te maken van jurisprudentieonderzoek.

Theoretisch onderzoek – deelvraag 1 en 2

Wat is blijkens wetsanalyse en literatuuronderzoek medeplegen? Hoe ziet het huidige toetsingskader van medeplegen eruit volgens het overzichtsarrest van de Hoge Raad en de conclusies hierop van A-G Hofstee & Spronken? In hoofdstuk 2 wordt antwoord gegeven op deze vragen. Eerst wordt gekeken naar de wetsgeschiedenis. Aan de hand van de Memorie van Toelichting (hierna MvT) wordt de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever in kaart gebracht.¹³ Vervolgens wordt aan de hand van literatuur de ontwikkeling van medeplegen behandeld. Hiervoor worden onder andere het Wormerveerse brandstichting-arrest en Containerdiefstal-arrest als standaardarresten bekeken. Nadat dit bekeken is zal het nieuwe standaardarrest van 2014¹⁴ alsmede het arrest van 2015¹⁵ met als aanvulling de conclusie van Hofstee & Spronken¹⁶ worden behandeld om zo het toetsingskader te bepalen die gebruikt wordt in hoofdstuk 4 bij beantwoording van deelvraag 3.

Praktijkonderzoek – deelvraag 2

Op grond van welke feiten en omstandigheden wordt medeplegen volgens jurisprudentieonderzoek wel aangenomen door de rechtbank Den Haag? Voor beantwoording van deze vraag is jurisprudentieanalyse gedaan.

Omdat Versteegh Eckhardt Advocaten gevestigd is in regio Den Haag zijn uitspraken van rechtbank Den Haag geanalyseerd. Het onderzoek richt zich op de feitenrechtspraak waarbij de nadruk ligt op gewelds- en vermogensdelicten omdat Versteegh Eckhardt Advocaten hier het meest mee te maken krijgt.

¹³ Kamerstukken II 1878/79, 110, nr3.

¹⁴ HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

¹⁵ HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:713/716/718.

¹⁶ E.J. Hofstee & T.N.B.M. Spronken, ECLI:NL:PHR:2016:233 & ECLI:NL:PHR:2016:234.

De uitspraken van de rechtbank zijn geraadpleegd op www.rechtspraak.nl met als zoekterm 'medeplegen', instantie rechtbank 'Den Haag', rechtsgebied 'Strafrecht'. Om het onderzoek actueel te houden is gekozen om uitspraken van dit jaar te bekijken, dat wil zeggen vanaf 1 januari 2017. Hier komen in totaal 80 uitspraken naar voren. Omdat niet alle uitspraken bruikbaar zijn en de omvang van dit onderzoek gering te houden zijn in totaal zijn 20 uitspraken geanalyseerd verspreid over de periode van 1 jaar.

Onder geweldsdelicten wordt verstaan alle strafbare feiten vastgelegd in titel 14, 18 t/m 21 en 23 van het Wetboek van Strafrecht.

Onder vermogensdelicten wordt verstaan alle strafbare feiten vastgelegd in titel 10 t/m 12, 22, 30 en 30a van het Wetboek van Strafrecht.

Voor de jurisprudentieanalyse zijn de volgende uitspraken gebruikt:

Geweldsdelicten

1. ECLI:NL:RBDHA:2017:1518
2. ECLI:NL:RBDHA:2017:5718
3. ECLI:NL:RBDHA:2017:634
4. ECLI:NL:RBDHA:2017:14849
5. ECLI:NL:RBDHA:2017:7823
6. ECLI:NL:RBDHA:2017:772
7. ECLI:NL:RBDHA:2017:6986
8. ECLI:NL:RBDHA:2017:1359
9. ECLI:NL:RBDHA:2017:2307
10. ECLI:NL:RBDHA:2017:2291

Vermogensdelicten

11. ECLI:NL:RBDHA:2017:8370
12. ECLI:NL:RBDHA:2017:3749
13. ECLI:NL:RBDHA:2017:2611
14. ECLI:NL:RBDHA:2017:5704
15. ECLI:NL:RBDHA:2017:5942
16. ECLI:NL:RBDHA:2017:7494
17. ECLI:NL:RBDHA:2017:6991
18. ECLI:NL:RBDHA:2017:804
19. ECLI:NL:RBDHA:2017:7080
20. ECLI:NL:RBDHA:2017:12047

Voor analyse van deze jurisprudentie zijn de volgende topics gebruikt:

Accessoriteit

Medeplegen is geen zelfstandig strafbaar feit maar moet in combinatie met een strafbaar feit worden gezien. Pas wanneer de delictsomschrijving van het strafbare feit is vervuld kunnen de deelnemers hiervan op grond van art. 47 Sr gestraft worden.

Opzet

Voor medeplegen is dubbele opzet een vereiste:

- a. De medepleger moet opzet hebben op de samenwerking;
- b. De medepleger moet opzet hebben op de totstandkoming van het strafbare feit.

Nauwe en bewuste samenwerking

Bij de beoordeling of er sprake is van medeplegen kan de rechter rekening houden met het volgende:

- a. De intensiteit van de samenwerking;
- b. De onderlinge taakverdeling;
- c. De rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling;
- d. Het belang van de rol van de verdachte;
- e. Diens aanwezigheid op belangrijke momenten;
- f. Het zich niet distantiëren op een daartoe geëigend tijdstip.

Intellectuele/materiele bijdrage van voldoende gewicht

Bij de beoordeling of er sprake is van medeplegen dient de rechter na te gaan of de intellectuele/materiele bijdrage van de verdachte aan het strafbare feit van voldoende gewicht is geweest.

- a. Gezamenlijke uitvoering: De bijdrage van de medepleger zal worden geleverd tijdens de uitvoering van het strafbare feit;
- b. De bijdrage wordt geleverd in de vorm van verscheidene gedragingen voor, na of tijdens het strafbare feit.

Hoofdstuk 2: Medeplegen volgens wet en literatuur

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar het begrip medeplegen en wat dit volgens de wet en literatuur inhoudt. Om dit overzichtelijk in kaart te brengen worden stapsgewijs en in logische volgorde de onderwerpen behandeld.

2.1 Wetsgeschiedenis

Om het begrip medeplegen te kunnen begrijpen kijken we eerst naar het ontstaan ervan met daarbij de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever. Om dit begrip uit te leggen gaan we een stukje terug in de tijd, vóór de invoering van het Wetboek van Strafrecht. In het oorspronkelijk regeringsontwerp (hier O.R.O.) van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht werd onderscheid gemaakt tussen daders en medeplechtigen verdeeld over 2 artikelen net zoals we dit nu kennen.

Art. 57 O.R.O.

Als daders van een strafbaar feit worden gestraft:

1. Zij die het feit plegen of doen plegen of opzettelijk tot het plegen daarvan medewerken;
2. Zij die door giften, beloften, misbruik van gezag, geweld, bedreiging of misleiding het feit opzettelijk uitlokken.

Ten aanzien der laatsten komen, bij het bepalen der straf, alleen die handelingen in aanmerking die zij opzettelijk hebben uitgelokt, benevens hare gevolge.

Art. 58 O.R.O.

Als medeplegtigen aan een misdrijf worden gestraft:

1. Zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf;
2. Zij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen tot het plegen van het misdrijf.

Als we kijken naar het stukje uit art. 57 O.R.O. 'opzettelijk tot het plegen daarvan medewerken' en het stukje uit art. 58 O.R.O. 'opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen', is het begrijpelijk dat bij het oorspronkelijk

regeringsontwerp door de Commissie van Rapporteurs al werd aangegeven dat het verschil tussen deze vormen 'moeilijk te bevatten' is.¹⁷ De Commissie vulde dit aan met "iemand die opzettelijk behulpzaam is, werkt ook opzettelijk mede". Om deze verwarring te voorkomen adviseerde de Commissie om het volgende stuk "of opzettelijk tot het plegen daarvan medewerken" uit art. 57 O.R.O. te verwijderen. De minister was het hier niet mee eens omdat op deze manier eigenlijk het hele stukje 'medewerken' zou komen te vervallen waardoor er geen duidelijk onderscheid meer zou bestaan tussen hetgeen de wetgever bedoelt met medewerken en het verschil met medeplichtig. Hierop gaf professor M. De Vries aan dat in de terminologie van het Wetboek 'medewerken' vervangen zou moeten worden door 'medeplegen'. Hier werd zonder discussie mee ingestemd.¹⁸

2.2 Huidige wetgeving

Na het oorspronkelijk regeringsontwerp ontstond ons huidige Wetboek van Strafrecht (Sr) zoals we dat vandaag de dag kennen. Art. 57 en 58 O.R.O. zijn art. 47 en 48 Sr geworden.

Art. 47 Sr:

1. Als daders van een strafbaar feit worden gestraft:
 1. zij die het feit plegen, doen plegen of medeplegen;
 2. zij die door giften, beloften, misbruik van gezag, geweld, bedreiging, of misleiding of door het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen het feit opzettelijk uitlokken.
2. Ten aanzien van de laatsten komen alleen die handelingen in aanmerking die zij opzettelijk hebben uitgelokt, benevens hun gevolgen.

Art. 48 Sr:

Als medeplichtigen van een misdrijf worden gestraft:

1. zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf;
2. zij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen tot het plegen van het misdrijf.

¹⁷ Smidt 1881, p.436.

¹⁸ Smidt 1881, p.438.

Accessoriteit

Zoals we zagen bevat art. 47 Sr geen delictsomschrijving. Het is dus geen zelfstandig strafbaar feit maar moet in combinatie met een strafbaar feit worden gezien. Dit wordt accessoriteit genoemd. Je kunt verdacht worden van medeplegen van bijvoorbeeld een inbraak; Het strafbare feit is hier de inbraak. Pas wanneer de delictsomschrijving van het strafbare feit is vervuld kunnen de deelnemers hiervan op grond van art. 47 Sr gestraft worden.¹⁹

Strafverzwarende grond

Medeplegen kan in bepaalde gevallen voor strafverzwaring zorgen. Dit zie je dan vaak terug in de delictsomschrijving waarvan medeplegen onderdeel uitmaakt. We nemen als voorbeeld art. 312 Sr 'diefstal door twee of meer verenigde personen', hierin zien we al dat er wordt gesproken over twee of meer personen wat het medeplegen impliceert. In dit artikel zie je dat deze vorm van diefstal zwaarder kan worden bestraft door bijvoorbeeld de grotere mate van dreiging die hierbij kan plaatsvinden.²⁰

2.2.2 Dubbele opzet

Zowel in art. 47 als in 48 Sr is opzet een vereiste. Opzet is het willens en wetens handelen van de dader. Deze weet waar hij mee bezig is en wil dit ook doen.²¹ Voor zowel medeplegen als medeplichtigheid is dubbele opzet een vereiste:

1. Opzet op betrokkenheid
2. Opzet op het strafbare feit

Bij de deelnemingsvorm medeplichtigheid in art. 48 Sr zien we 'opzet' als bestandsdeel in het wetsartikel staan. Ook hier is dubbele opzet vereist. Er moet opzet zijn op de medeplichtigheid, dus behulpzaam willen zijn bij het strafbare feit. Daarnaast moet die behulpzaamheid gericht zijn op het strafbaar feit.²²

¹⁹ De Jong 2007, p. 116.

²⁰ Dolman in: T&C Strafrecht 2014, art. 47 Sr, aant. 7 onder k.

²¹ Kronenberg & De Wilde 2012, p. 55.

²² Kronenberg & De Wilde 2012, p. 140.

In art. 47 Sr lid 1 komt de opzet niet in woorden terug. Desalniettemin dient opzet hier wel gelezen te worden. In art. 47 O.R.O. stond "of opzettelijk tot het plegen daarvan medewerken" wat toen vervangen is door medeplegen.²³

Als iemand medepleegt, dan is er opzet op de samenwerking. Hier zie je de eerste opzet op de betrokkenheid terug. Het medeplegen zelf heeft dus al op de opzet in zich. Dit komt voor uit de bewuste samenwerking, hetgeen in paragraaf 2.2.3 verder wordt behandeld.

Opzettelijk is weggelaten omdat er anders sprake zou moeten zijn opzet op het strafbare feit. Dit is echter niet altijd zo, voor culpoze delicten en lichte vergrijpen is geen opzet vereist.²⁴

Voorwaardelijke opzet

In het Bacchus-arrest²⁵ is bepaald dat ook voorwaardelijk opzet voldoende is om schuldig te zijn aan medeplegen. Als de dader weet of logischerwijs behoort te weten dan wel kan vermoeden dat de daad een bepaald gevolg kan hebben; hij accepteert de eventuele gevolgen. Wanneer tijdens een strafbare feit één van de verdachte 'verder' gaat dan afgesproken en de medeverdachte zijn rol blijft vervullen, kan worden aangenomen dat hij hiermee akkoord gaat en daarmee opzet op het strafbare feit heeft. De opzet op het strafbare feit kan vrij breed geïnterpreteerd en beoordeeld worden.

2.2.3 Nauwe en bewuste samenwerking

In de MvT was al duidelijk dat medeplegen een samenwerking vereist. Jurisprudentie heeft hier verder invulling aan gegeven. In 1934 deed de Hoge Raad uitspraak in een zaak over medeplegen, nu bekend als het standaardarrest 'Wormerveerse Brandstichting'.²⁶

De Hoge Raad oordeelde in deze zaak dat er sprake was van medeplegen omdat er tussen de plegers een 'volledige en nauwe samenwerking' was.

In deze zaak gingen twee mannen samen naar een schuur om deze in brand te steken. Zij gebruikten een ladder zodat één van de mannen omhoog kon

²³ Smidt 1881, p. 438.

²⁴ De Hulle 2015, p. 446.

²⁵ HR 8 mei 2001, NJ 2001, 480.

²⁶ HR 29 oktober 1934, NJ 1934, 1673.

klimmen en daar het hooi in brand te steken. Dit lukte in eerste instantie niet waarna de tweede man, die tevens de ladder vasthield, wat droog stro aanreikte waarmee de man op de ladder alsnog de schuur in brand kon steken.

Deze zaak kwam uiteindelijk bij de Hoge Raad omdat de man, die enkel de ladder vasthield, van mening was slechts 'medeplichtig' te zijn.

Het opvallende in deze zaak was dat de man die de ladder vasthield geen directe uitvoeringshandelingen had verricht. Desondanks was de Hoge Raad van mening dat beide mannen als medeplegen konden worden aangerekend.

"dat toch, ook in verband met de gemaakte afspraak om tezamen brand te stichten, de samenwerking tussen de beide personen zó volledige en zó nauw is geweest, dat het tenslotte min of meer toevallig was, dat A (de man op de ladder) de brandende lucifer bij het hooi heeft gebracht; dat dan ook de handelingen van requirant (de man die de ladder vasthield), zoals deze hiervoren zij omschrijven, niet het karakter van hulpverlening dragen, maar van een tezamen en in vereniging voltooide brandstichting."²⁷

De Hoge Raad oordeelde dat de gemaakte afspraak om samen de brand te stichten en de samenwerking hierbij zo volledig en nauw was, dat het eigenlijk niet uitmaakte wie van de twee mannen het vuur heeft aangestoken. Het was min of meer toevallig dat de ene man het vuur aanstak, de rol van de andere man in deze brandstichting was net zo belangrijk en niet enkel behulpzaam. Uit dit arrest, wat ziet op de volledige en bewuste samenwerking, wordt ook duidelijk dat de medepleger geen uitvoeringshandelingen hoeft te verrichten ten aanzien van het strafbare feit (in dit geval de brandstichting).

In latere rechtspraak wordt gesproken over 'nauwe en bewuste samenwerking' in plaats van 'volledige en nauwe samenwerking'. Het 'volledige' kan namelijk impliceren dat de medepleger bij de uitvoering van het strafbare feit aanwezig moet zijn.²⁸ Zelfs zonder diens aanwezigheid kan van gesproken worden van medeplegen, dit zal worden behandeld in de volgende paragraaf. Het 'bewuste' doelt op de opzet op de betrokkenheid (dubbele opzet).

²⁷ HR 29 oktober 1934, NJ 1934, 1673.

²⁸ De Hulle 2015, p. 437.

2.2.4 Gezamenlijke uitvoering

Zoals we bij de vorige paragraaf zagen is een nauwe en bewuste samenwerking nodig om tot medeplegen te komen. Bij medeplegen zijn normaal gesproken de daders aanwezig bij het strafbare feit, het gaat immers om het samen (nauw en bewust) uitvoeren hiervan. De gezamenlijke uitvoering gebeurt doorgaans tijdens uitvoering van het strafbare feit.²⁹

In 1981 is door de Hoge Raad een arrest gewezen wat hier verandering in bracht. In het zogeheten Containerdiefstal-arrest was één van de verdachten zelf niet aanwezig bij de uitvoering van het strafbare feit, echter wel betrokken bij de voorbereiding.³⁰ In deze zaak had de verdachte een aantal containers uitgezocht die anderen konden stelen. Verder had hij een plan gemaakt voor de diefstal, aanwijzingen gegeven en verdere middelen verschaft voor de diefstal. Kortom, hij was eigenlijk het brein achter deze diefstal. De Hoge Raad oordeelde dat, ondanks zijn lijfelijke afwezigheid, de verdachte zo betrokken was bij de diefstal dat er sprake was van een nauwe en bewuste samenwerking. Zijn rol in deze diefstal was min of meer essentieel. De verdachte werd in dit geval schuldig bevonden aan medeplegen. Medeplegen is dus ook mogelijk wanneer iemand niet fysiek aanwezig is bij de uitvoering van het strafbare feit.

Het belangrijkste punt hier is de nauwe en bewuste samenwerking. Wanneer deze bewezen kan worden kan iemand dus schuldig worden bevonden aan medeplegen. Hierbij is het uiteraard wel van belang dat de anderen de bestanddelen van het strafbare feit hebben voltooid. De verdeling van de bestanddelen is mogelijk, echter wil dit niet zeggen dat elke medepleger minimaal één deel hiervan moet vervullen.³¹

2.2.5 Rolverdeling

Bij medeplegen heeft ieder zijn eigen rol in de uitvoering van het strafbare feit. Nu zagen we al bij het Wormerveerse brandstichting-arrest dat er verschillende rollen waren maar dat één verdachte de feitelijke handeling van het delict uitvoerde (de brand aansteken). De Hoge Raad oordeelde al dat het toevallig

²⁹ De Hulle 2015, p. 437.

³⁰ HR 17 november 1981, NJ 1983, 84.

³¹ De Hulle 2015, p. 467.

was dat de ene verdachte deze handeling uitvoerde, de andere verdachte had deze handeling in principe ook kunnen uitvoeren. Kortom, de rollen in deze zaak waren inwisselbaar.

Het belang van de rolverdeling zien we terug in de Nijmeegse scooterzaak. Deze zaak begon op 15 januari 2010 toen twee verdachten op een scooter richting een hotel reden dat zij hadden voorgenomen te overvallen. Toen zij tijdens de rit op politie stuitte gingen zij op de vlucht, tijdens deze dollemansrit lapte zij meerdere verkeersregels aan hun laars waaronder het negeren van een rood licht; hierbij reden zij een voetganger dood. In eerste aanleg werd de ene verdachte veroordeeld voor 8 jaar gevangenisstraf en de tweede voor 16 maanden gevangenisstraf. De zaak kwam vervolgens bij het Gerechtshof die zich nogmaals over de feiten boog. Beide verdachten wezen naar elkaar als bestuurder van de scooter, kortom het was niet duidelijk wie nu daadwerkelijk de scooter bestuurde en daarbij de voetganger doodreed. Het Gerechtshof sprak beide verdachten vrij van medeplegen van doodslag, hetgeen ten laste was gelegd naar aanleiding van het doodrijden van de voetganger.³² Deze uitspraak zorgde voor veel onbegrip waarop het Openbaar Ministerie (hierna OM) in cassatie ging. De Hoge Raad concludeerde dat het niet kunnen vaststellen van de feitelijke bestuurder geen afbreuk deed aan de veroordeling van medeplegen van doodslag. De Hoge Raad vond dat er sprake was een nauwe en bewuste samenwerking omdat de rollen van de verdachte inwisselbaar waren.³³ De Hoge Raad wijst de zaak terug naar het Gerechtshof. Op 20 juni 2016 werden de twee verdachten door het Gerechtshof alsnog veroordeeld tot het medeplegen van doodslag van de voetganger.^{34 35}

Je ziet hier dat er meer focus ligt op de samenwerking en niet zozeer op de vraag wie welke handeling heeft verricht. Als de rollen dusdanig inwisselbaar zijn, dan maakt het voor de beoordeling van medeplegen niet uit wie welke rol heeft vervuld. Het verschil met het Wormerveerse brandstichting-arrest is dat voor de inwisselbaarheid van de rollen niet eens duidelijk hoeft te zijn wie welke rol heeft vervuld.

³² 'Vijf vragen over moeilijk te verteren uitspraak', Rechtspraak.nl 31 mei 2012.

³³ 'Nijmeegse scooterzaak moet over', Rechtspraak.nl 17 december 2013.

³⁴ Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2428.

³⁵ Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2429.

2.2.7 Niet distantiëren

Het distantiëren, oftewel terugtrekken, van de dader op belangrijke momenten van het strafbare feit heeft geringe invloed op de beoordeling van medeplegen. De dader had (meerdere malen) de kans om te stoppen met het meedoen aan het strafbare feit maar verzuimde dit. Hierdoor staat niet direct vast dat de verdachte ook daadwerkelijk heeft meegedaan en/of een rol had in het strafbare feit.³⁶

In 2009 liet de Hoge Raad zich hierover uit toen hij oordeelde in een arrest over vernieling. In deze zaak vond een vernieling plaats waarbij de verdachte zich niet distantieerde van het feit (ondanks dat hij verder geen aandeel had in de vernieling). De Hoge Raad zei hierover het volgende:

“Het louter aanwezig zijn bij en zich niet distantiëren van een door een ander gepleegde vernieling, alsmede het louter instemmen met die vernieling, ieder voor zich en in onderling samenhang bezien daarvoor onvoldoende zijn”.³⁷

Het niet-distantiëren is meer een aanvullend criterium. Enkel dit criterium is niet voldoende om tot medeplegen te komen, maar het kan wel meegenomen worden in de beoordeling tot medeplegen in combinatie met andere criteria.

2.3 Samenvatting

De vormen van daderschap zoals we die vandaag de dag kennen zien we voor het eerst in 1886 bij de invoering van het Wetboek van Strafrecht. Toen al werd door de wetgever onderscheid gemaakt tussen medeplichtig en medeplegen. Vóór de invoering van het Wetboek van Strafrecht was al niet volledig duidelijk wat nu de verschillen zijn tussen deze 2 vormen van daderschap, jurisprudentie zou hier later invulling aan geven.

Voor beide deelnemingsvormen is accessoriteit een vereiste, het zijn namelijk geen op zichzelf staande strafbare feiten maar gaan gepaard met een hoofddelict. In sommige gevallen is medeplegen onderdeel van de delictsomschrijving hetgeen in dat geval strafverzwarend werkt, bijvoorbeeld vanwege een grotere mate van dreiging.

³⁶ De Hulle 2015, p445.

³⁷ HR 22 december 2009, NJ 2010, 193.

Medeplegen en medeplichtigheid vereist een dubbele opzet. Er moet opzet zijn aan de betrokkenheid, verdachte moet opzet hebben op de samenwerking. Daarnaast moet er opzet zijn op het strafbare feit, de verdachte moet opzet hebben op het plegen van het strafbare feit.

In de loop der jaren is het begrip en de vereisten daaraan meerdere malen door de Hoge Raad uitgelegd. Hieruit zijn een aantal standaardarresten ontstaan waar rechters rekening mee kunnen houden bij hun beoordeling voor medeplegen. In 1983 wees de Hoge Raad een belangrijk arrest, het Wormerveerse brandstichting-arrest, waarin voor de 'volledige en bewuste samenwerking' aan bod kwam. Dit werd later de 'nauwe en bewuste samenwerking' welke vandaag de dag nog steeds één van de belangrijkste criteria is om te komen tot medeplegen.

Later zijn er nog een aantal arresten geweest waarin de Hoge Raad uitspraak deed over een aantal criteria voor medeplegen. Zo is de lijfelijke aanwezigheid geen vereiste meer en is ook niet meer noodzakelijk te bepalen wie het strafbare feit heeft begaan als de rollen inwisselbaar zijn.

Hoofdstuk 3: Toetsingskader Hoge Raad

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar het huidige toetsingskader van medeplegen volgens de Hoge Raad. Er wordt gekeken naar het overzichtsarrest, de aanvulling hierop en de daarop gebaseerde conclusies van A-G Hofstee & Spronken.

3.1 Overzichtsarrest 2 december 2014

Op 2 december 2014 gaf de Hoge Raad opnieuw uitleg aan medeplegen, hij wees een overzichtsarrest waarin de toetsingsgronden van medeplegen werden uitgelegd.³⁸ Hierin wordt, kort samengevat, gesproken over de bewuste en nauwe samenwerking; één van de belangrijkste vereisten van medeplegen. In dit arrest wordt de nauwe en bewuste samenwerking verder uitgelegd en uitgebreid. Het komt erop neer dat de nauwe en bewuste samenwerking niet zonder meer zorgt dat aan medeplegen is voldaan; er zal uit bewijsvoering moeten blijken dat de intellectuele en/of materiele bijdrage van de verdachte van voldoende gewicht moet zijn.

Overzichtsarrest casus

In deze zaak gingen 3 verdachten met scooters op pad om een overval te plegen. Eén van de verdachten wilde in eerste instantie niet meewerken aan de overval, maar na overleg ging hij toch akkoord als hij bij de scooters kon blijven wachten. Terwijl de andere 2 verdachten de overval pleegde bleef de derde bij de scooters wachten, hij pleegde dus niet de overval. Het Hof had alle drie de verdachten veroordeeld tot medeplegen van de overval. De motivatie van het Hof over de 'wachtende verdachte' luidde als volgt: 'De verdachte is met de wetenschap dat er een plan was een overval te plegen, tezamen met zijn medeverdachten bewust op zoek gegaan naar een geschikt slachtoffer. Verdachte is op vijf meter afstand bij de scooters blijven wachten, zodat van zijn lijfelijke aanwezigheid een zekere mate van dreiging uitging. Ondanks dat verdachte heeft aangegeven niet (meer) met de overval mee te willen werken, heeft hij zich op geen enkele wijze gedistantieerd, hoewel hij daartoe meerdere mogelijkheden heeft gehad'.³⁹ Deze zaak kwam bij de Hoge Raad en die

³⁸ HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

³⁹ HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

oordeelde dat het Hof onvoldoende heeft gemotiveerd waarom er sprake is van medeplegen in plaats van medeplichtigheid. De Hoge Raad oordeelde dat 'indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit medeplichtigheidachtige gedragingen, dient de rechter in geval van een bewezenverklaring van medeplegen in de bewijsvoering medeplegen nauwkeurig te motiveren. Daarbij kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet-terugtrekken op een daar geëigend tijdstip'.⁴⁰ Daarbij werd aangegeven dat de bijdrage van de medepleger niet enkel tijdens de uitvoering van het strafbare feit hoeft te gebeuren maar kan ook bestaan uit gedragingen vóór, tijdens of na het strafbare feit. De Hoge Raad heeft hiermee een nieuw overzichtsarrest gewezen. Dit overzichtsarrest biedt geen kant en klaar antwoord, maar biedt belangrijke aandachtspunten die meer duidelijk moeten geven over de aanname van medeplegen en daarmee ook de grens met medeplichtigheid.

Toetsingscriteria overzichtsarrest

Intensiteit samenwerking

Het woord intensiteit geeft het eigenlijk al aan, het gaat om hoe sterk de samenwerking tussen de verdachten is. Hoe nauwer de samenwerking, hoe sneller van medeplegen kan worden uitgegaan.

Ook bij medeplichtigheid bestaat er een mate van samenwerking, vandaar dat aangetoond moet worden hoe intens deze is om het verschil tussen medeplichtigheid en medeplegen aan te tonen. Bij medeplichtigheid gaat het meer om de behulpzaamheid, bij medeplegen gaat dit zover dat samen het strafrechtelijke feit wordt begaan. De intensiteit van samenwerking is dus belangrijk om het verschil tussen deze vormen van daderschap aan te tonen. De rechter zal dit goed moeten motiveren waarom de intensiteit van de samenwerking hoog genoeg was om tot medeplegen te komen.

⁴⁰ Dorst e.a., NJB 2014/2278.

Onderlinge taakverdeling

Hoe is de taakverdeling tijdens het begaan van het strafbare feit? De verdeling van bestanddelen van het strafbare feit is hier van belang. We zagen al in paragraaf 2.2.4 dat sinds het containerdiefstal-arrest de Hoge Raad heeft aangegeven dat alle verdachten die hebben meegedaan aan het strafbare feit aansprakelijke gehouden kunnen worden op basis van de taakverdeling.

Dat ging in paragraaf 2.2.5 bij de Nijmeegse scooterzaak nog een stuk verder, zelfs als niet duidelijk is wie van de verdachten wat heeft gedaan kunnen zij allen aansprakelijk gehouden worden voor het strafbare feit.

Dit wil niet zeggen dat iedere betrokkenen gelijk als medepleger wordt gezien, dit zal door de rechter gemotiveerd moeten worden.

Rol in voorbereiding, uitvoering of afhandeling

Hierboven spraken we over de taakverdeling en hoe dit gemotiveerd dient te worden door de rechter. De rol in het strafbare feit is daarin van belang. Er zal aangetoond moeten worden dat de verdachte op z'n minst een rol in de voorbereiding, uitvoering of afhandeling moet hebben gehad. Heeft de verdachte een plan opgesteld ter voorbereiding? Heeft hij bijvoorbeeld de diefstal gepleegd? Of tijdens de afhandeling het vluchtvoertuig bestuurd?

Allemaal voorbeelden van verschillende rollen die wellicht kunnen leiden tot het komen van medeplegen. De mate van de voorbereiding en afhandeling kan dermate groot zijn dat de daadwerkelijk uitvoering zonder deze handelingen niet of moeilijker is geweest. Deze rol hangt nauw samen met voorgenoemde taakverdeling. De rechter zal het belang van de rol moeten motiveren om tot medeplegen te komen.

Belang van de rol

Zoals bij de rol in voorbereiding, uitvoering of afhandeling als is aangegeven is het belang van die rol belangrijk. Als aangetoond kan worden dat verdachte bijvoorbeeld enkel een rol in de voorbereiding heeft gespeeld, is het voor de rechter belangrijk aan te tonen hoe groot het belang van deze is geweest. Was het strafbare feit wellicht niet eens mogelijk geweest zonder de voorbereidende rol? De kans om te komen tot medeplegen is groter wanneer het belang van de rol groter is.

Aanwezigheid op belangrijke momenten

De aanwezigheid op belangrijke momenten van het strafbare feit kan voor de rechter een indicatie zijn voor de betrokkenheid van de verdachte. De rechter kan de mate van betrokkenheid bepalen aan de hand van alle feiten. De taak- en rolverdeling kunnen hier ook een rol in spelen. Een goed voorbeeld is het overzichtsarrest van 2 december 2014. De lijfelijke aanwezigheid van één van de verdachten was voldoende om medeplegen aan te nemen omdat die aanwezigheid zorgde voor een zekere mate van dreiging wat heeft meegeholpen bij de beroving.⁴¹

Niet-terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip

Het niet-terugtrekken is hetzelfde als het niet-distantiëren criterium wat uitgelegd is in paragraaf 2.2.7. In 2009 liet de Hoge Raad zich hierover uit toen hij oordeelde in een arrest over vernieling.⁴² In deze zaak vond een vernieling plaats waarbij de verdachte zich niet distantieerde van het feit (ondanks dat hij verder geen aandeel had in de vernieling). De dader had (meerdere malen) de kans om te stoppen met het meedoen aan het strafbare feit maar verzuimde dit. Hierdoor staat niet direct vast dat de verdachte ook daadwerkelijk heeft meegedaan en/of een rol had in het strafbare feit.⁴³ De Hoge Raad gaf toen aan dat het niet-distantiëren maar een geringe invloed heeft op de beoordeling tot medeplegen. Het niet-distantiëren is meer een aanvullend criterium. Enkel dit criterium is niet voldoende om tot medeplegen te komen, maar het kan wel meegenomen worden in de beoordeling tot medeplegen in combinatie met andere criteria.

⁴¹ HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

⁴² HR 22 december 2009, NJ 2010, 193.

⁴³ De Hulle 2015, p445.

3.2 Aanvulling arrest 24 maart 2015

Omdat het overzichtsarrest van 2 december 2014 vragen oproep heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 24 maart 2015 antwoord gegeven op onduidelijkheden.⁴⁴

In het arrest van 2 december 2014 gaat het niet om medeplegen in de zin van art. 47 Sr, maar om 'diefstal door twee of meer verenigde personen' in de zin van art. 312 Sr, hierin zien we dat er wordt gesproken over twee of meer personen wat het medeplegen impliceert. In dit artikel zie je dat deze vorm van diefstal zwaarder kan worden bestraft door bijvoorbeeld de grotere mate van dreiging die hierbij kan plaatsvinden.⁴⁵

Voorafgaand aan dit arrest heeft A-G Hofstee in zijn conclusie aangegeven dat de Hoge Raad in zijn arrest van 2 december 2014 steeds spreekt over 'medeplegen' in plaats van de bijzondere delictsomschrijving uit art. 312 Sr 'diefstal door twee of meer verenigde personen'. Hierdoor lijkt het alsof de Hoge Raad de bijzondere delictsomschrijving naar medeplegen verandert. A-G Hofstee stelt hierbij de vraag of er tussen deze bijzondere delictsomschrijving en medeplegen geen noemenswaardig onderscheid meer bestaat.⁴⁶

Het antwoord van de Hoge Raad luidt bevestigend. Medeplegen vormt in dit geval een bestanddeel van de delictsomschrijving, de woorden 'door twee of meer verenigde personen' impliceren dit. In dat geval moet deze hetzelfde worden beoordeeld als medeplegen, het moet gaan om een nauwe en bewuste samenwerking alsmede een bijdrage van voldoende gewicht.⁴⁷

De Hoge Raad geeft aan dat als er sprake is van een geringe rol of zelfs ontbreken van enige rol van de verdachte in de uitvoering van het delict dit kan worden gecompenseerd. Hierbij moeten worden gedacht aan bijvoorbeeld een grotere rol in de voorbereiding, hetgeen ervoor zorgt dat er voldaan kan worden aan de nauwe en bewuste samenwerking zodat medeplegen kan worden aangenomen. Uiteraard moet er voldoende aandacht worden besteed

⁴⁴ HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:713/716/718.

⁴⁵ Dolman in: T&C Strafrecht 2014, art. 47 Sr, aant. 7 onder k.

⁴⁶ Conclusie mr. Hofstee 20-01-2015, ECLI:NL:PHR:2015:309, aant. 22.

⁴⁷ HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:713.

aan de motivering waarom is voldaan aan de nauwe en bewuste samenwerking. De motivering van de rechter is hierbij van groot belang om te komen tot medeplegen.⁴⁸

3.3 Conclusie A-G Hofstee & Spronken

Aan de hand van dit arrest bleken er nog steeds vragen te zijn omtrent de 'handvatten' van de Hoge Raad. Hierop hebben A-G Hofstee en Spronken zeven cassatiezaken geselecteerd en daarin een conclusie genomen ter verduidelijking van het standaardarrest van 2014.⁴⁹

De meeste onduidelijkheid ligt in het verschil tussen de 'gezamenlijke uitvoering' en de 'verscheidene gedragingen voor, tijdens en na het strafbare feit'.

In het arrest van 2 december 2014 overweegt de Hoge Raad dat de bijdrage van de medepleger normaal wordt geleverd in de vorm van gezamenlijke uitvoering. Daarnaast stelt hij ook dat deze bijdrage geleverd kan worden in de vorm van verscheidene gedragingen voor, tijdens en na het strafbare feit. Gedragingen tijdens het strafbare feit zijn gedragingen die niet onder de gezamenlijke uitvoering vallen. Wat met deze gedragingen wordt bedoeld is onduidelijk en dat riep vragen op wat de Hoge Raad in dit verband bedoelt met een gezamenlijke uitvoering.⁵⁰ De gezamenlijke uitvoering doelt op het fysiek gezamenlijk handelen bij het strafbare feit. Dit levert in de regel genoeg bewijs op voor een wezenlijke bijdrage waarmee medeplegen kan worden aangenomen.⁵¹

De gezamenlijke uitvoering kan echter uit verscheidene fasen bestaan en kan daarmee meer beslaan dan alleen de gedragingen tijdens de uitvoering van het strafbare feit, zo concluderen A-G Hofstee en Spronken. Een voorbeeld zien we terug in het arrest van 7 april 2015 is een bijdrage geleverd voorafgaand aan het strafbare feit. In deze zaak had de verdachte zijn medeverdachte opgesloten in een supermarkt, in de meterkast op precies te zijn. Na

⁴⁸ HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:716.

⁴⁹ 'Handvatten voor afbakening medeplegen en medeplichtigheid', Rechtspraak.nl 14 april 2016.

⁵⁰ Parket bij de Hoge Raad 5 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:233, ro 4.10.

⁵¹ Parket bij de Hoge Raad 5 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:233, ro 4.7.

sluitingstijd kon hij de alarmkabels doorknippen zodat zij daarna 'hun gang konden gaan'.⁵² Het hof oordeelde dat deze gedraging als uitvoeringshandeling van het strafbare feit kon worden aangemerkt en daarmee sprake was van een nauwe en bewuste samenwerking. Hieruit kan geconcludeerd worden dat niet alleen de handelingen tijdens de uitvoering, maar ook de handeling daar direct aan voorafgaand ook aangemerkt kunnen worden als 'gezamenlijke uitvoering'. Zo concludeerde A-G Hofstee en Spronken dat ook gedragingen verricht ná het strafbare feit als gezamenlijke uitvoering aangemerkt kunnen worden.⁵³

Vervolgens concluderen A-G Hofstee en Spronken dat onder de uitvoering van het strafbare feit moet worden verstaan, de fysieke uitvoering die over een min of meer af te bakenen periode afspeelt. Alleen dan kunnen de handelingen 'voor, tijdens en na' het strafbare feit ingevuld.

In het arrest van 13 oktober 2015 werd verdachte veroordeeld voor medeplegen van openlijke geweldpleging. In deze zaak werd meerdere malen met vuurwapens op een woning geschoten. De verdachte zelf had niet geschoten maar wel een tal van andere handelingen uitgevoerd; Hij had het adres geleverd, aangeklopt bij de woning, de naam van het slachtoffer geroepen om hem naar de deur te lokken en de groep getalsmatig versterkt. Het hof De handelingen voor en tijdens het strafbare feit waren van voldoende gewicht om te spreken van medeplegen zoals het hof oordeelde, de Hoge Raad bevestigde dit.⁵⁴

Hieruit kan geconcludeerd worden dat het verschil tussen de 'gezamenlijke uitvoering' en de 'gedragingen voor, tijdens en na het strafbare feit' zit in het fysieke handelen van de verdachte.

⁵² HR 7 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:883.

⁵³ Parket bij de Hoge Raad 5 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:233.

⁵⁴ HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3029.

3.4 Samenvatting

De Hoge Raad stipt in zijn arrest van 2 december 2014 aan dat het aan de rechter is om een uitgebreide motivering te geven waarom tot bewezenverklaring van medeplegen is gekomen. De Hoge Raad oordeelde dat 'indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit medeplichtigheidachtige gedragingen, dient de rechter in geval van een bewezenverklaring van medeplegen in de bewijsvoering medeplegen nauwkeurig te motiveren. Daarbij kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet-terugtrekken op een daar geëigend tijdstip'.

Tevens werd geoordeeld dat de bijdrage van de medepleger niet enkel tijdens de uitvoering van het strafbare feit hoeft te gebeuren maar kan ook bestaan uit gedragingen vóór, tijdens of na het strafbare feit.

Uiteindelijk concludeerden A-G Hofstee & Spronken dat het verschil tussen bovenstaande varianten zit in het fysieke handelen van de verdachte. De 'gezamenlijke uitvoering' (die zich kan uitstrekken over meerdere fasen) wordt beschouwd als de fysieke uitvoering.

Uiteindelijk concludeerden A-G Hofstee & Spronken dat voor medeplegen bewuste en nauwe samenwerking het kerncriterium is waarbij de bijdrage van de verdachte van voldoende intellectueel of materieel gewicht moet zijn. Dit kan bestaan uit de 'gezamenlijke uitvoering' van het strafbare feit, welke zich over meerdere fasen kan uitstrekken. Hierbij staat de fysieke fase centraal waarbij de verdachte in enige fase uitvoeringshandeling heeft verricht. Daarnaast kan ook tot medeplegen gekomen worden als de bijdrage 'voor, tijdens of na' het strafbare feit van voldoende gewicht is geweest.

Hoofdstuk 4: Tussenconclusie

Nu het theoretische gedeelte van het onderzoek in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 is afgerond kan een beeld gevormd worden van het toetsingskader met betrekking tot het aannemen van medeplegen in de feitenrechtspraak. Hier zal een korte samenvatting volgen van de twee hoofdstukken waarin de toetsingscriteria naar voren is gekomen.

Accessoriteit

Medeplegen is geen zelfstandig strafbaar feit maar moet in combinatie met een strafbaar feit worden gezien. Pas wanneer de delictsomschrijving van het strafbare feit is vervuld kunnen de deelnemers hiervan op grond van art. 47 Sr gestraft worden.

Opzet

Voor medeplegen is dubbele opzet een vereiste:

- c. De medepleger moet opzet hebben op de samenwerking;
- d. De medepleger moet opzet hebben op de totstandkoming van het strafbare feit.

Nauwe en bewuste samenwerking

Bij de beoordeling of er sprake is van medeplegen kan de rechter rekening houden met het volgende:

- g. De intensiteit van de samenwerking;
- h. De onderlinge taakverdeling;
- i. De rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling;
- j. Het belang van de rol van de verdachte;
- k. Diens aanwezigheid op belangrijke momenten;
- l. Het zich niet distantiëren op een daartoe geëigend tijdstip.

Intellectuele/materiele bijdrage van voldoende gewicht

Bij de beoordeling of er sprake is van medeplegen dient de rechter na te gaan of de intellectuele/materiele bijdrage van de verdachte aan het strafbare feit van voldoende gewicht is geweest.

- c. Gezamenlijke uitvoering: De bijdrage van de medepleger zal worden geleverd tijdens de uitvoering van het strafbare feit;
- d. De bijdrage wordt geleverd in de vorm van verscheidene gedragingen voor, na of tijdens het strafbare feit.

De 'gezamenlijke uitvoering' onder 'a' is de fysieke uitvoering waarbij de verdachte aanwezig is en uitvoeringshandeling(en) heeft verricht. De bijdrage onder 'b' is een zogenaamde restcategorie waarbij medeplegen kan worden aangenomen ondanks de afwezigheid van fysieke uitvoeringshandelingen.

Hoofdstuk 5: Resultaten jurisprudentieanalyse

Op grond van welke feiten en omstandigheden wordt medeplegen volgens jurisprudentieonderzoek wel aangenomen door de rechtbank Den Haag? Voor beantwoording van deze vraag is jurisprudentieanalyse gedaan.

Omdat Versteegh Eckhardt Advocaten gevestigd is in regio Den Haag zijn uitspraken van rechtbank Den Haag geanalyseerd. Het onderzoek richt zich op de feitenrechtspraak waarbij de nadruk ligt op gewelds- en vermogensdelicten omdat Versteegh Eckhardt Advocaten hier het meest mee te maken krijgt.

Voor de analyse zijn 20 uitspraken geselecteerd van niet ouder dan 1 jaar (begin 2017). De uitspraken komen van de rechtbank Den Haag en bevatten gewelds- en vermogensdelicten, hiervan zijn 10 uitspraken per delict geanalyseerd. Een overzicht van de geanalyseerde (genummerde) uitspraken is terug te vinden in de literatuurlijst. De aspecten die gebruikt zijn voor de analyse zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 en het volledige analyseschema is terug te vinden in bijlage 1.⁵⁵

De geanalyseerde uitspraken bevatten soms meer dan één strafbaar feit. Hierbij is gekozen om het strafbare feit te beoordelen waarbij de vraag was of er sprake was van medeplegen met een daarbij horende uitgebreide motivering.

De resultaten van de analyse worden in dezelfde volgorde besproken zoals ze in het schema zijn opgenomen. Het schema op de volgende pagina laat de kwantitatieve resultaten van het onderzoek zien. Het geeft aan of er sprake was van medeplegen en welke topics voorkwamen bij beoordeling.

⁵⁵ Vanaf pagina 51

Topic	Geweld	Vermogen	Totaal
Veroordeling medeplegen	8	8	16
Vrijspraak medeplegen	2	2	4
Accessoriteit	10	9	19
Opzet op de samenwerking	2	1	3
Opzet op de het strafbare feit	8	9	17
Nauwe en bewuste samenwerking	8	8	16
Intensiteit samenwerking	7	8	15
Onderlinge taakverdeling	4	6	10
Rol in de voorbereiding, uitvoering of afhandeling	8	8	16
Belang rol van verdachte	3	1	4
Aanwezigheid op belangrijke momenten	6	5	11
Niet distantiëren	5	2	7
Bijdrage van voldoende gewicht	8	8	16
Gezamenlijke uitvoering	6	6	12
Gedragingen voor/tijdens/na het strafbare feit	2	2	4

5.1 Accessoriteit

Medeplegen is geen zelfstandig strafbaar feit maar moet in combinatie met een strafbaar feit worden gezien. Pas wanneer de delictsomschrijving van het strafbare feit is vervuld kunnen de deelnemers hiervan op grond van art. 47 Sr gestraft worden. Het is dus niet meer dan logisch dat de rechter altijd beoordeelt of het strafbare feit overtuigend en wettelijk kan worden bewezen. Bij één zaak was er te weinig bewijs voor het gronddelict waardoor verdachte is vrijgesproken van het strafbare feit en daarmee ook het medeplegen daarvan.

5.2 Opzet

Opzet op de samenwerking

In slechts 3 van de 20 zaken heeft de rechter de opzet op de samenwerking behandeld. Wanneer er sprake was van een taakverdeling en de verdachte een eigen rol had in het strafbare feit nam de rechter aan dat er sprake was van opzet op de samenwerking.

Opzet op het strafbare feit

Hoewel in 17 van de 20 zaken de opzet op het strafbare feit is bewezen verklaard werd daar nooit met veel woorden over gesproken. Wanneer werd geoordeeld dat de verdachte zelf een fysiek aandeel had in het strafbare feit werd de opzet op het strafbare feit vanzelf aangenomen. De verdachte wist waar hij mee bezig was en nam de gevolgen op de koop toe, hiermee heeft de verdachte opzet op het strafbare feit aldus de rechter. Wanneer de verdachte geen fysieke uitvoeringshandelingen heeft verricht kijkt de rechter vooral naar de nauwe en bewuste samenwerking. Wanneer deze werd aangenomen nam de rechter ook aan dat er sprake was van opzet op het strafbare feit.

5.3 Nauwe en bewuste samenwerking

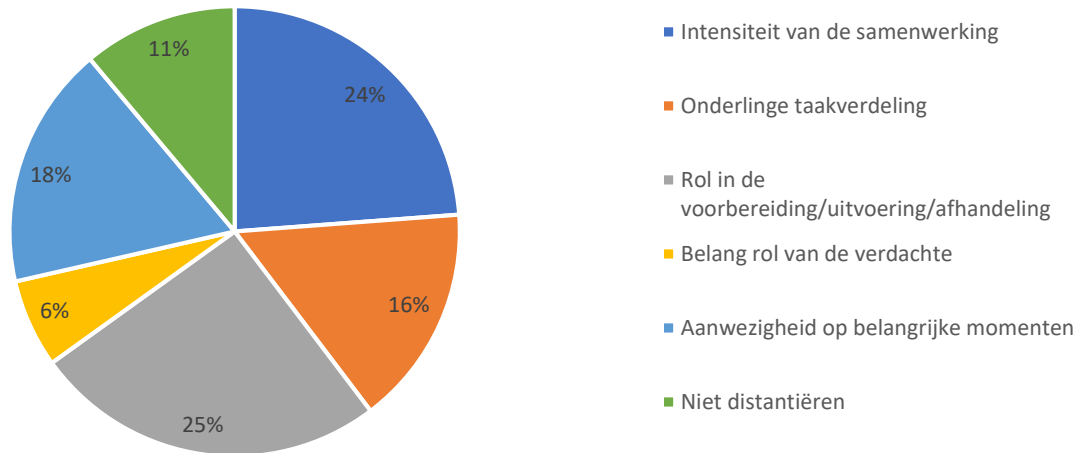
Uit de jurisprudentieanalyse bleek dat dit het belangrijkste criterium was voor het aannemen van medeplegen. In het arrest van 2 december 2014 gaf de Hoge Raad aan dat dit een zeer belangrijk criterium, deze jurisprudentieanalyse bevestigt dit. In 16 van de 20 zaken is nauwe en bewuste samenwerking uitgebreid aan bod gekomen en werd medeplegen hierdoor aangenomen.

Bij 3 van de 20 zaken kwam het niet tot de nauwe en bewuste samenwerking omdat de beoordeling tot medeplegen al ophield bij de accessoriteit en opzet. Hier is de nauwe en bewuste samenwerking helemaal niet aan bod gekomen.

Bij één zaak was de nauwe en bewuste samenwerking zo gering dat medeplegen niet kon worden aangenomen. Er was wel sprake van een mate van samenwerking, enkel was deze te gering voor medeplegen. De rechter heeft uiteindelijk verdachte veroordeeld voor medeplichtigheid.

Alle 6 de aspecten van nauwe en bewuste samenwerking zijn voorbij gekomen bij het analyseren van de jurisprudentie. Het ene aspect vaker dan de andere zoals te zien is in de cirkeldiagram op de volgende pagina.

Aspecten van nauwe en bewuste samenwerking

Wat hier direct opvalt is dat de 'intensiteit van de samenwerking' en de 'rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling' de twee meest gebruikte aspecten zijn. Het 'belang rol van de verdachte' en het 'niet distantiëren' het minst door rechters wordt behandeld. De 'onderlinge taakverdeling' en de 'aanwezigheid op belangrijke momenten' zitten hier tussenin. Alle zes deze aspecten worden individueel behandeld.

5.3.1. Intensiteit van de samenwerking

In 15 van de 20 zaken kwam de intensiteit van de samenwerking aan bod. In de zaken waarbij dit aspect werd behandeld hechtte de rechter hier veel waarde aan. Dit was vaak een van de eerste aspecten waar hij naar keek bij de beoordeling of er sprake was van een nauwe en bewuste samenwerking. In veel zaken was er een vooraf gemaakt plan en een gezamenlijke uitvoering hiervan, bij deze zaken kwam de rechter al snel tot oordeel dat de intensiteit van de samenwerking hoog was.

5.3.2. Onderlinge taakverdeling

Bij de helft van alle uitspraken kwam de onderlinge taakverdeling aan bod. De rechter keek naast de intensiteit ook vaak naar de verdeling van de taken. Vaak zag je een duidelijke taakverdeling en was het oordeel van de rechter dat de taken/rollen uitwisselbaar waren. Als voorbeeld zaak 4 waarbij de ene

verdachte het slachtoffer stevig vasthield terwijl de andere verdachte het slachtoffer sloeg. Er was een taakverdeling, maar deze had makkelijk 'omgedraaid' kunnen worden.

5.3.3. Rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling

In 16 van de 20 uitspraken kwam de rol van de verdachte aan bod. De rechter beoordeelde in welke mate de voorbereiding en/of uitvoering en/of afhandeling van de verdachte van belang was. De rechter keek naar hoe groot hun rol was in deze en oordeelde aan die hand hiervan hoe nauw en bewust de samenwerking was. De rol van de verdachte is voor de rechter een belangrijk aspect om te komen tot nauwe en bewuste samenwerking. Vaak als de rol van de verdachte in de voorbereiding groot was koppelde de rechter dit direct aan het volgende aspect 'belang rol van de verdachte'. Die rol was vaak van zo'n groot belang dat het strafbare feit zonder de verdachte niet of moeilijker uitvoerbaar was geweest.

5.3.4. Belang rol van de verdachte

In 4 van de 20 uitspraken werd door de rechter gekeken naar het belang van de rol van verdachte. Dit was altijd een aanvulling op de 'rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling'. Als de rechter oordeelde dat verdachte een rol had gespeeld in de voorbereiding (en niet in het fysieke handelen) ging de rechter kijken naar het belang van die rol. Was het feit mogelijk geweest zonder de voorbereidingen van verdachte? Is dit niet het geval dan heeft de rechter extra motivatie om tot nauwe en bewuste samenwerking te komen.

5.3.5. Aanwezigheid op belangrijke momenten

In 11 van de 20 uitspraken werd de aanwezigheid op belangrijke momenten behandeld. Niet met veel woorden, maar de rechter keek hierna in combinatie met de rol in de uitvoering en de intensiteit van de samenwerking. Was de verdachte bij de uitvoering aanwezig tezamen met medeverdachte(n) dan werd dat gezien als de aanwezigheid op een belangrijk moment. Voor de rechter een motivatie om te komen tot de nauwe en bewuste samenwerking.

5.3.6. Niet distantiëren

In 7 van de 20 uitspraken werd distantiëren door de rechter behandeld. Dit ging dan gepaard met het vorige aspect 'aanwezigheid op belangrijke momenten'. De rechter besteedde hier niet veel woorden aan, er werd voornamelijk gezegd dat verdachte aanwezig was en zich niet terugtrok van het strafbare feit. Omdat er verder geen aandacht aan werd besteed leek dit geen belangrijk aspect voor de nauwe en bewuste samenwerking.

5.4 Bijdrage van voldoende gewicht

In 16 van de 20 uitspraken heeft de rechter getoetst of er sprake was van voldoende intellectuele/materiële bijdrage. Deze analyse bevestigt het arrest van de Hoge Raad van 2 december 2014 waarin hij aangeeft dat een bijdrage van voldoende gewicht een belangrijk aspect is voor het aannemen van medeplegen.

5.4.1. Gezamenlijke uitvoering

In 12 van de 20 zaken oordeelde de rechter over de gezamenlijke uitvoering en het aandeel van de verdachte hierin. Dit bevestigt wederom het arrest van de Hoge Raad waarin zij aangaf de intellectuele/materiële bijdrage in de regel meestal bestaat uit de gezamenlijke uitvoering van het strafbare feit. Wanneer de bijdrage in de gezamenlijke uitvoering van voldoende gewicht was kwam de rechter ook automatische weer bij de nauwe en bewuste samenwerking uit. Het hangt uiteindelijk allemaal met elkaar samen. Wanneer het aandeel in de gezamenlijke uitvoering groot was kwam de rechter makkelijker tot medeplegen.

5.4.2. Gedragingen voor/tijdens/na het strafbare feit

In 4 van de 16 zaken werd de intellectuele/materiële bijdrage beoordeelt aan de hand van de gedragingen voor/tijdens/na het strafbare feit. Dit hing ook weer nauw samen met de 'rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling' bij de beoordeling van nauwe en bewuste samenwerking. Waren de gedragingen (anders dan de fysieke uitvoering) dermate groot, dan was de bijdrage in het strafbare feit voldoende groot om tot medeplegen te komen.

5.5 Conclusie

De rechter toetst altijd als eerste of de delictsomschrijving van het strafbare feit is vervuld. Zonder dit is medeplegen namelijk niet mogelijk omdat dit geen zelfstandig strafbaar feit is. De accessoriteit wordt dus altijd getoetst.

De opzet werd nooit echt getoetst als losstaand criterium maar vaak direct aangenomen wanneer er sprake was van nauwe en bewuste samenwerking. Als de verdachte hieraan voldeed was er immers voldaan aan de opzet op de samenwerking en opzet op het strafbare feit. Ook wanneer een van de verdachte 'verder' ging dan het afgesproken strafbare feit en de andere verdachte bleef desondanks meewerken aan dit strafbare feit, dan kwam de rechter tot opzet vanwege de voorwaardelijke opzet.

Verder bevestigt deze jurisprudentieanalyse de punten aangestipt door de Hoge Raad in zijn arrest van 2 december 2014. De nauwe en bewuste samenwerking is voor de rechter een van de belangrijkste criteria om te komen tot de aanname van medeplegen. In 80% van de uitspraken toetste de rechter dit criterium om te komen tot medeplegen. In de overige 20% is de rechter niet tot medeplegen gekomen en is dit criterium dan ook niet getoetst. Om te komen tot nauwe en bewuste samenwerking toetste de rechter verscheidene aspecten die door de Hoge Raad in zijn overzichtsarrest zijn benoemd.

Bij de beoordeling van nauwe en bewuste samenwerking viel op dat de 'intensiteit van de samenwerking' en de 'rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling' de meest behandelde aspecten zijn. Daarnaast werd door de rechter de 'onderlinge taakverdeling' en de 'aanwezigheid op belangrijke momenten' vaak getoetst. Het 'niet distantiëren' en 'belang van de rol van verdachte' waren de 2 aspecten die het minst werden behandeld. Als deze werden behandeld was dat vaak een aanvulling op een van de andere aspecten. Het viel op dat de gebruikte aspecten vaak aan elkaar verwant waren bij de beoordeling van nauwe en bewuste samenwerking.

Het voldoende gewicht van de intellectuele/materiële bijdrage wordt vaak in combinatie met de nauwe en bewuste samenwerking getoetst. Dit criterium werd daarom ook bijna even vaak getoetst.

Hoofdstuk 6: Conclusies

In de voorgaande hoofdstukken zijn aan de hand van literatuur- en jurisprudentieonderzoek de deelvragen van dit onderzoek behandeld. Na beantwoording van deze deelvragen is er genoeg informatie om tot beantwoording van de centrale vraag te komen.

Welk advies kan, op grond van jurisprudentieonderzoek en wet en regelgeving, gegeven worden aan Versteegh Eckhardt Advocaten over de aannahme van medeplegen in de feitenrechtspraak na de conclusie Hofstee & Spronken?

Er zijn uit dit onderzoek drie belangrijke gebieden op het gebied van medeplegen geconstateerd: opzet, nauwe en bewuste samenwerking en bijdrage van voldoende gewicht. Per onderdeel is een advies opgesteld.

6.1 Opzet

Aan de hand van de resultaten in dit onderzoek kan gesteld worden dat de rechter vaak toetst of er sprake is van (voorwaardelijke) opzet op het strafbare feit. Dit wordt niet altijd met even veel woorden besproken maar wordt vaak duidelijk in de beoordeling van het strafbare feit en de daarbij horende gedragingen van de verdachte. Uit de feiten blijkt namelijk vaak al dat er sprake is geweest van opzet.

Wanneer de verdachte zelf fysieke bijdrage had aan het strafbare feit werd door de rechter altijd geoordeeld dat er sprake was van opzet op dat strafbare feit. Voorwaardelijke opzet wordt ook snel aangenomen als de medeverdachte 'verder' gaat dan het afgesproken deel van het strafbare feit wanneer hij zich hier niet van distantieert. Zelfs als de verdachte dit wel doet oordeelt de rechter vaak dat het aandeel al dermate groot was dat er sprake is van opzet op het strafbare feit.

Doordat de rechter vaak weinig aandacht aan dit stuk besteed, omdat het op grond van feiten snel wordt aangenomen, is het wellicht een kans voor de verdediging om hierop in te spelen en aan te kunnen tonen dat opzet op het

strafbare feit ontbrak. Hierop inspelen kan een slimme zet zijn gezien er vrijwel altijd vrijspraak volgt wanneer de opzet op het strafbare feit niet bewezen kan worden. De verdediging aanpassen op de opzet zou hierin verschil kunnen brengen.

6.2 Nauwe en bewuste samenwerking

Uit de jurisprudentieanalyse bleek dat dit het belangrijkste criterium was voor het aannemen van medeplegen. Dit criterium dient dan ook voor de verdediging een zeer belangrijk focuspunt te zijn.

Bij het komen tot nauwe en bewuste samenwerking maakt de rechter veel gebruik van de zes criteria genoemd door de Hoge Raad in zijn overzichtsarrest. Niet al deze criteria worden even vaak gebruikt, het ene criterium wordt vaker gebruikt en meer waarde aan gehecht dan de ander. Zo komt naar voren dan de 'intensiteit van de samenwerking' en de 'rol van verdachte in voorbereiding/uitvoering/afhandeling' de twee meest aangehaalde criteria zijn en daarmee het uitgebreidst worden behandeld. Hiernaast komen ook de 'taakverdeling' en de 'aanwezigheid op de belangrijke momenten' geregeld aan bod, vaak worden deze gecombineerd met de twee eerdergenoemde criteria.

Wanneer geen sprake is van een nauwe en bewuste samenwerking volgt vrijspraak. Hieruit kan opgemaakt worden dat de verdediging zich goed moet voorbereiden op het verweer van de nauwe en bewuste samenwerking. De genoemde criteria zijn vaak breed te interpreteren en de rechter maakt uit de feiten op of er voldaan is aan deze criteria. Omdat deze criteria uitgebreid gemotiveerd dienen te worden kan de verdediging hier ook op inspelen.

De intensiteit van de samenwerking komt veelvuldig aan bod. Wanneer deze bewezen kan worden komt de rechter al snel tot een nauwe en bewuste samenwerking. Het is dus raadzaam hierop in te spelen en aan te tonen dat de intensiteit van de samenwerking helemaal niet zo groot was wanneer de samenwerking ook niet zo nauw en bewust was.

De rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling is samen met bovengenoemd criterium ook een zeer belangrijke in het komen tot een nauwe en bewuste

samenwerking. Vaak zijn de bewijzen en feiten in vooral de voorbereiding en afhandeling niet heel toereikend. Hier kan de verdediging op inspelen door aan te geven dat de rol van verdachte hierin zeer gering was waardoor de rechter minder snel tot een nauwe en bewuste samenwerking komt.

De taakverdeling blijkt voor de rechter ook belangrijk criterium, vaak in combinatie met de rol in de voorbereiding/uitvoering/afhandeling. Wanneer blijkt dat er een duidelijke taakverdeling is kan dit nadelig zijn omdat hierdoor vaak ook de rol in bijvoorbeeld de voorbereiding en uitvoering sneller wordt aangenomen door de rechter. Hierbij dus ook een belangrijk punt om als verdediging op in te spelen waardoor de onderlinge taakverdeling minder aannemelijk overkomt.

Als laatste is de aanwezigheid op belangrijke momenten een veelgebruikt criterium, veelal in combinatie met de intensiteit van de samenwerking. Dit aanwezigheidscriterium laat veel ruimte zien voor interpretatie en daar kan de verdediging goed op inspelen. Het stukje 'belangrijke momenten' laat kan ruim worden geïnterpreteerd, de verdediging kan dat belangrijke moment minder belangrijk laten overkomen waardoor dit criterium minder snel wordt aangenomen.

6.3 Bijdrage van voldoende gewicht

Net als de nauwe en bewuste samenwerking is dit ook een belangrijk criterium om te komen tot medeplegen. De brijdagen die de verdachte heeft geleverd moet van voldoende gewicht zijn om te kunnen spreken van medeplegen, wanneer deze bijdrage meer gering is kan de rol van de verdachte meer naar medeplichtig neigen, hetgeen voor de verdachte voordeliger is vanwege de strafmaat.

De rechter kijkt in de boordeling hiervan voornamelijk naar de gezamenlijke uitvoering. Bij het grotendeel van de strafbare feiten waarin medeplegen ten laste wordt gelegd is sprake van een gezamenlijke uitvoering.

Wanneer de gezamenlijke uitvoering vaststaat is het voor de verdediging slim om in te spelen op de bijdrage van de verdachte hierin. Het 'voldoende gewicht'

is breed te interpreteren en daar kan de verdediging zijn voordeel in doen door de rol van de verdachte een stuk minder significant voor te stellen.

In alle voorgaande criteria is de motivatie van de rechter zeer belangrijk. Hij kan niet ongemotiveerd deze criteria aannemen. Voor de verdediging liggen hier dus veel kansen om alle criteria anders voor te dragen richting de rechter. Deze zal op zijn beurt zijn motivering goed op orde moeten hebben om alsnog het betreffende criterium aan te nemen. Met een sterke verdediging is het moeilijker om voor de rechter om deze criteria aan te nemen en daarmee ook medeplegen. Wanneer medeplegen niet wordt aangenomen komt het vrijwel altijd tot vrijspraak. In een minder gunstig geval komt het tot medeplichtigheid, hoewel dit voor de cliënt nog steeds voordeliger dan medeplegen vanwege de beperkte strafmaat.

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

In voorgaand hoofdstuk is de centrale vraag beantwoord en hieruit bleek dat de verdediging een belangrijk punt is bij de drie grote criteria waaraan de rechter toets of er sprake is van medeplegen.

De verdediging is niet altijd goed voorbereid op de criteria die de rechter aanhaalt, de uitkomst van dit onderzoek wijst uit dat dit wel een slimme zet kan zijn. Wat opvalt is dat de rechter zelf soms weinig aandacht besteedt aan deze criteria, hier ligt dat juist de kans voor de verdediging om hierop in te gaan. Wanneer deze criteria niet aangenomen worden door de rechter komt hij ook minder snel of niet tot medeplegen wat tot vrijspraak leidt.

De verdediging zou er goed aan doen om hun motivatie bij de 'opzet', 'nauwe en bewuste samenwerking' en de 'bijdrage van voldoende gewicht' goed voor te bereiden en in te spelen op de motivatie van de rechter. De aanname hiervan dient door de rechter goed gemotiveerd te worden, dit gebeurt niet altijd even uitgebreid en biedt de verdediging de kans om hier gebruik van te maken door het tegendeel van de tenlastelegging te motiveren.

Literatuurlijst

Boeken

Bastiaanse e.a. 2016

M.H. Bastiaanse e.a., *Leidraad voor juridische auteurs 2016*. Deventer: Kluwer 2016

De Hulle 2015

J. de Hulle, *Materieel Strafrecht*. Deventer: Kluwer 2015.

De Jong 2007

D.H. de Jong, Vormen van strafbare deelneming. In *Plegen en Deelnemen*, Deventer: Kluwer 2007.

Dolman 2016

M.M. Dolman, in: *Tekst en Commentaar Strafrecht*. Deventer: Kluwer 2016, art. 47 sr. (aant. 7 onder K)

Kronenberg & de Wilde 2012

M.J. Kronenberg & B. De Wilde, *Grondtrekken van het Nederlandse strafrecht*. Deventer: Kluwer 2012.

Smidt 1881

H.J. Smidt, *Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht*. Haarlem 1881.

Van Schaaijk 2015

G. van Schaaijk, *Praktijkgericht juridisch onderzoek*. Den Haag: Boom juridische uitgevers 2015.

Tijdschriftartikelen

Anker 2015

H. Anker, *Grenzen aan medeplegen*, Nieuwsbrief Stafrecht aflevering 3, Den Haag: Sdu 2015.

Van Dorst 2014

A.J.A. van Dorst, *Overzichtsarrest aandachtspunten medeplegen*, NJB 2014/2278.

Kamerstukken

Kamerstukken II 1878/79, 110, 3

Elektronische bronnen

Mr. G.H. Meijer, 'medeplegen', navigators.nl (home → thema's → medeplegen)

'Nijmeegse scooterzaak', rechtspraak.nl 12 oktober 2017

'vijf vragen over moeilijk te verteren uitspraak', rechtspraak.nl 31 mei 2012

'Nijmeegse scooterzaak moet over', rechtspraak.nl 17 december 2013

'handvatten voor afbakening medeplegen en medeplichtigheid', rechtspraak.nl 14 april 2016

Rechtspraak

HR 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474.

Parket bij de Hoge Raad 20 januari 2015, ECLI:NL:PHR:2015:309

HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:713.

HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:716.

HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:718.

HR 7 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:883

HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3029

Parket bij de Hoge Raad 5 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:233.

Parket bij de Hoge Raad 5 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:234.

Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2428.

Hof Den Haag 20 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2429.

HR 8 mei 2001, NJ 2001, 480.

HR 29 oktober 1934, NJ 1934, 1673.

HR 17 november 1981, NJ 1983, 84.

HR 22 december 2009, NJ 2010, 193.

Uitspraken jurisprudentieanalyse

Geweldsdelicten

1. ECLI:NL:RBDHA:2017:1518
2. ECLI:NL:RBDHA:2017:5718
3. ECLI:NL:RBDHA:2017:634
4. ECLI:NL:RBDHA:2017:14849
5. ECLI:NL:RBDHA:2017:7823
6. ECLI:NL:RBDHA:2017:772
7. ECLI:NL:RBDHA:2017:6986
8. ECLI:NL:RBDHA:2017:1359
9. ECLI:NL:RBDHA:2017:2307
10. ECLI:NL:RBDHA:2017:2291

Vermogensdelicten

11. ECLI:NL:RBDHA:2017:8370
12. ECLI:NL:RBDHA:2017:3749
13. ECLI:NL:RBDHA:2017:2611
14. ECLI:NL:RBDHA:2017:5704
15. ECLI:NL:RBDHA:2017:5942
16. ECLI:NL:RBDHA:2017:7494
17. ECLI:NL:RBDHA:2017:6991
18. ECLI:NL:RBDHA:2017:804
19. ECLI:NL:RBDHA:2017:7080
20. ECLI:NL:RBDHA:2017:12047

Bijlage 1

Nr.	Accessoriteit	Dubbele opzet	Nauwe en bewuste samenwerking	Bijdrage van voldoende gewicht	Medeplegen aangenomen
1	Voltooide afpersing met geweld.	Opzet strafbare feit: Vorbereiding, slachtoffer uitzoeken, gemaakte planning, deel buit opeisen.	Onderlinge taakverdeling: Duidelijke verdeling van taken. Verdachte had de rol in de planning/vorbereiding, medeverdachte voerde het plan uit. Rol in de vorbereiding en afhandeling: Planning en lokken van slachtoffer. Naderhand verdeling van de buit. Belang van de rol: uitzoeken van slachtoffer + planning.	Gedragingen voor én na het strafbare feit. Verdachte was het 'brein' achter de afpersing. Volledige vorbereiding + planning.	Ja
2	Voltooide diefstal met bedreiging en geweld.	Opzet strafbare feit: Vorbereiding, planning, regelen van wapens en inbraakwerktuigen.	Intensiteit samenwerking: gezamenlijk (fysiek) uitvoeren van het strafbare feit. Onderlinge taakverdeling. Rol in vorbereiding en	Gezamenlijke uitvoering: verdachte heeft samen met twee anderen de gewelddadige overval gepleegd met allen hetzelfde aandeel hierin.	Ja

			uitvoering: Planning en fysiek uitvoeren van het strafbare feit. Aanwezig op belangrijke momenten: Fysiek aanwezig bij de overval en mishandeling. Niet distantiëren: Hoewel de mishandeling niet was afgesproken ging verdachte hiermee akkoord en bleef fysiek aanwezig/ deed hieraan mee.		
3	Voltooide vrijheidsberoving en beroofd houden.	Opzet strafbare feit: Samen besloten het slachtoffer vast te houden en mishandelen	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijk slachtoffer van vrijheid beroofd en vastgehouden. Rol in voorbereiding en uitvoering: Slachtoffer naar de opgewacht en naar de woning gelokt. Aanwezig op belangrijke momenten.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte heeft samen met medeverdachte het slachtoffer vastgehouden en mishandeld. Beiden hadden een even groot aandeel hierin.	Ja

			Niet distantiëren.		
4	Voltooid medeplegen van mishandeling	Opzet strafbare feit: Verdachte had samen met medeverdachte het slachtoffer vastgehouden en mishandeld door klappen en schoppen.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijk vasthouden en mishandelen. Rol in de uitvoering: vasthouden en mishandelen. Aanwezigheid op belangrijke momenten: aanwezig tijdens de mishandeling.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte had met medeverdachte ingebroken bij slachtoffer en deze daarbij vastgebonden. Vervolgens hebben ze slachtoffer mishandeld en beroofd.	Ja
5	Voltooide poging tot doodslag.	Opzet strafbare feit: Verdachten gingen samen op het slachtoffer in steken.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijk fysieke uitvoering. Rol in de uitvoering: steken van het slachtoffer Aanwezigheid op belangrijke momenten: aanwezig tijdens steekpartij. Niet distantiëren.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte is samen met medeverdachte bewust op het slachtoffer gaan in steken.	Ja
6	Voltooide poging moord/doodslag.	Opzet strafbare feit: Vooraf het hele plan samen uitgedacht over de uitvoering van het strafbare feit.	Intensiteit van de samenwerking: Gezamenlijke fysieke uitvoering.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte is samen met medeverdachte (met vooraf gemaakte planning) de moord	Ja

			Onderlinge taakverdeling: uitdenken van het plan met elk een eigen rol hierin. Rol in de voorbereiding, uitvoering en afhandeling: plan bedenken, uitvoeren en naderhand laten lijken op een ongeluk. Aanwezigheid op belangrijke momenten: aanwezig tijdens de uitvoering. Niet distantiëren.	op het slachtoffer gaan uitvoeren.	
7	Voltooide voorbereiding op diefstal vergezeld met geweld.	Opzet strafbare feit: Vooraf gemaakte zeer uitgebreide planning over het gehele strafbare feit.	Intensiteit van de samenwerking: uitgebreide planning en samenwerking. Onderlinge taakverdeling: duidelijke taakverdeling zoals in planning. Rol in de voorbereiding: Het uitdenken van het plan en regelen van benodigdheden zoals wapens.	Gedragingen voor het strafbare feit: Verdachte heeft zeer uitgebreide planning gemaakt, regelen van middelen (vluchtauto, wapens), routes uitgezet, mogelijke slachtoffers gekozen.	Ja

			Belang van de rol van verdachte: Grote rol in de voorbereiding, zonder zou de diefstal wellicht niet zijn gebeurd.		
8	Voltooide openlijke vereniging geweld tegen personen.	Opzet strafbare feit: Verdachte heeft opzettelijke slachtoffer meerdere malen geslagen en geschopt.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijke fysieke uitvoering. Rol in de uitvoering: slaan en schoppen van slachtoffer. Belang van de rol van verdachte: Verdachte heeft de meeste schade toegebracht. Diens aanwezigheid op belangrijke momenten: uitvoering van de mishandeling. Niet distantiëren.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte heeft tezamen met anderen het slachtoffer lichamelijk letsel aangebracht.	Ja
9	Onvoltooid medeplegen poging tot doodslag.	Geen opzet op samenwerking. Verdachte heeft het feit alleen gepleegd, medeverdachte is	N.v.t.	N.v.t.	Nee

		vrijgesproken van betrokkenheid. Verdachte is veroordeeld voor plegen van poging tot doodslag.			
10	Onvoltooid medeplegen voorhanden hebben vuurwapen en munitie.	Geen opzet op de samenwerking. Twee verdachten waren weliswaar samen in de auto. Alleen was verdachte zich er niet van bewust dat zich een vuurwapen in de auto bevond.	N.v.t.	N.v.t.	Nee
11	Voltooid medeplegen van oplichting.	Opzet strafbare feit: Verdachte wist dat zij samen aan oplichtingspraktijken deden en deed hier bewust aan mee.	Intensiteit van de samenwerking: het ging om langdurige oplichting waarin beiden een groot aandeel hadden. Onderlinge taakverdeling: vooraf gemaakte planning en taakverdeling bij iedere oplichting. Rol in de voorbereiding, uitvoering en afhandeling: planning maken, behoeftes regelen,	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte werkte nauw samen met medeverdachte om de oplichting te voltooien. Vaak door gedraging vlak voor/na het feit waardoor het praktisch niet uitmaakte wie van de 2 de oplichting voltooide.	Ja

			oplichting zelf, naderhand de afhandeling regelen.		
12	Voltooid medeplegen van uitgeven valse bankbiljetten.	Opzet strafbare feit: Beide verdachten wisten dat zij met vals geld goederen kochten.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijke fysieke uitvoering met elk hun eigen belangrijke rol hierin. Rol in de voorbereiding en uitvoering: het regelen van valse biljetten, slachtoffers uitzoeken en het uitgeven van de valse biljetten. Aanwezigheid belangrijke momenten: tijdens de uitvoering en het afleiden van personen.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte ging samen met medeverdachte op pad om (dure) goederen te kopen met vals geld. Dit deden zij altijd samen.	Ja
13	Voltooid medeplegen van diefstal.	Opzet strafbare feit: Verdachte was zich bewust dat hij tezamen diefstal ging plegen.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijk slachtoffers uitzoeken en beroven. Onderlinge taakverdeling: Om de beurt de bedreiging en beroving uitvoeren.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte ging samen met medeverdachten op pad met het doel de beroving van personen op straat.	Ja

			Rol in de uitvoering: bedreiging en beroving. Aanwezigheid belangrijke momenten: aanwezig tijdens het uitvoeren van de beroving. Niet distantiëren.		
14	Voltooid medeplegen van valsheid in geschrifte.	Opzet op de samenwerking: Vooraf gemaakte plannen. Opzet strafbare feit: De vooraf gemaakte plannen zagen op het strafbare feit. Valsheid in geschrifte teneinde een verblijfsvergunning te verkrijgen.	Intensiteit van de samenwerking: samen het hele plan uitgedacht en uitgevoerd. Rol in de voorbereiding en uitvoering. Belang van de rol van verdachte: zonder verdachte was het strafbare feit niet mogelijk geweest.	Verscheidene gedragingen voor, tijdens en na het strafbare feit: Verdachte deed zich voor een relatie te hebben (schijnrelatie) zodat er makkelijker een verblijfsvergunning verkregen kon worden. Vooraf gepland en 'het spelletje meegespeeld'	Ja
15	Voltooid medeplegen diefstal.	Opzet strafbare feit: Vooraf gemaakte planning van het strafbare feit en daar niet van afwijken.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijke fysieke uitvoering.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte heeft samen met medeverdachten de diefstal(len) gepleegd.	Ja

			Onderlinge taakverdeling: verdeling van rollen in de bedreigingen en diefstallen. Rol in de voorbereiding, uitvoering en afhandeling: gemaakte planning, uitvoering hiervan en achteraf verdeling van de buit. Aanwezigheid op belangrijke momenten: tijdens de voorbereiding, uitvoering en afhandeling.	Hiernaast hadden zij allen in rol in de voorbereiding, uitvoering en afhandeling van het strafbare feit.	
16	Onvoltooid medeplegen van oplichting. Geen overtuigend bewijs dat er sprake is geweest van oplichting.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Nee
17	Voltooid medeplegen beroving.	Opzet strafbare feit: Verdachte had samen met medeverdachte plan gemaakt voor een beroving en hebben deze samen uitgevoerd.	Intensiteit van de samenwerking: planning en uitvoering hiervan.	Gezamenlijke uitvoering: Verdachte heeft samen met medeverdachte een slachtoffer gevonden waarbij verdachte het slachtoffer	Ja

			Onderlinge taakverdeling: de een deed de bedreiging en de ander de beroving. Rol in de voorbereiding en uitvoering. Aanwezigheid op belangrijke momenten: aanwezig tijdens de voorbereiding en uitvoering.	bedreigde en medeverdachte o.a. telefoon en geld van slachtoffer afhandig maakte.	
18	Voltooid medeplegen voorbereiding misdrijf.	Opzet strafbare feit: Vooraf gemaakte plannen op beroving.	Intensiteit van de samenwerking: gezamenlijk de planning gemaakt en het regelen van benodigheden voor de beroving. Onderlinge taakverdeling: uit de planning bleek de taakverdeling. Rol in de voorbereiding: het regelen van inbrekerswerktuigen.	Verscheidene gedragingen voor het strafbare feit: Vooraf geplande beroving, het voorhanden hebben van inbrekerswerktuigen en een vuurwapen.	Ja
19	Onvoltooid medeplegen van diefstal.	Opzet strafbare feit: verdachte was bewust van het strafbare feit.	Zeer geringe samenwerking. Verdachte is enkel betrokken	Nee	Nee

	Voltooid medeplichtigheid.		geweest door het verschaffen van inlichtingen en vervoer.		
20	Voltooid medeplegen inbraak en diefstal	Opzet strafbare feit: verdachte had vooraf plannen gemaakt om met medeverdachten het strafbare feit uit te voeren.	Intensiteit samenwerking: blijkt uit de opzet, de gemaakte plannen en uitvoering. Onderlinge taakverdeling: uit de planning blijkt de rolverdeling hierin. Rol in de voorbereiding, uitvoering en afhandeling: planning maken, benodigdheden regelen, uitvoering van het feit en verdelen van de buit. Aanwezigheid op belangrijke momenten: aanwezig tijdens de voorbereiding, uitvoering en afhandeling. Niet distantiëren.	Gezamenlijke uitvoering: Zowel de voorbereiding, de inbraak/diefstal alsmede de afhandeling zijn door de verdachte en medeverdachten gezamenlijk uitgevoerd.	Ja